

กระทรวงการเกษตรและสหกรณ์

ปัญหาพิเศษปริญาตรี

ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช

เรื่อง

การใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืชเพิ่มผลผลิตดอกมะลิในเดือนพฤศจิกายน - มกราคม

USING GROWTH REGULATORS FOR INCREASING

JASMINE FLOWERS DURING NOVEMBER - JANUARY

โดย

นาย ธงชัย ชูเชิด

น.ส พิภูล สุชาติ

.....

(ผศ. ภัณฑนา มีแก้วกฤษ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

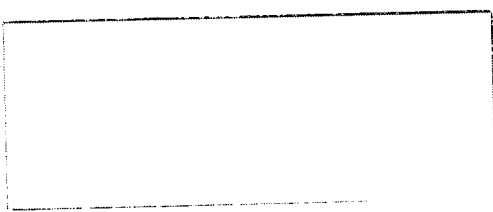
ภาควิชารับรองแล้ว

.....

(ดร. ปัญญา โพธิ์รัฐรัตน์)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช

วันที่..... 22 .....เดือน..... ๕๐ ..... พศ. ๕7 .....

1 ต.พ. ๕๐๕๗
๑๗.
๕๑๗๗
๕๕๓๗

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษปริญญาตรี
ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช

เรื่อง

การใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืชเพิ่มผลผลิตของดอกมะลิในเดือนพฤศจิกายน - มกราคม

USING GROWTH REGULATORS FOR INCREASING

JASMINE FLOWERS DURING NOVEMBER - JANUARY

โดย

นาย ธงชัย ชูเชิด

น.ส พิกุล สุขดี

รพ.
ธ 117 ก
2537

T100176

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน... 100176
วัน,เดือน,ปี... 17 JUN 2003

ผศ. ภัณฑนา มีแก้วกฤษร อาจารย์ที่ปรึกษา

คำนิยม

ปัญหาพิเศษนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ภัญชณา มีแก้วกฤษณาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืชโดยได้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดจนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ ตลอดจน กระทั่งการตลอดทานแก้ไข การเขียนปัญหาพิเศษ และ การทำรูปเล่ม จบสำเร็จลงได้ด้วยดี

นาย ธงชัย ชูเชิด

น.ส. พิภูล สุขดี

มีนาคม 2537

การใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืชเพิ่มผลผลิต ของดอกมะลิในเดือนพฤศจิกายน-มกราคม

บทคัดย่อ

การใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืชเพื่อเพิ่มผลผลิตของดอกมะลิในเดือนพฤศจิกายน-มกราคม มี 6 วิธีการ คือ Biotica 0.3 cc. ต่อน้ำ 1 ลิตร, GA₃ 100 ppm, Kinetin 100 ppm, GA₃ 100 ppm ผสมกับ Kinetin 100 ppm และ SADH 100 ppm เปรียบเทียบกับ Control กระทำ 4 ซ้ำ ๆ ละ 3 ต้น ฉีดพ่นด้วยสารละลาย ต้นละ 10 cc. ทุก ๆ 10 วัน ผลปรากฏว่า Biotica 0.3 cc. ต่อน้ำ 1 ลิตรให้จำนวนดอกมากที่สุด รองลงมา Kinetin 100 ppm, Control และ GA₃ 100 ppm ให้จำนวนดอกน้อยที่สุด ตามลำดับ

ความยาวของดอก GA₃ 100 ppm ผสมกับ Kinetin 100 ppm ให้ดอกยาวมากที่สุด รองลงมา คือ GA₃ 100 ppm และ SADH 100 ppm ให้ดอกสั้นที่สุด

ขนาดของดอก GA₃ 100 ppm ผสมกับ Kinetin 100 ppm ให้ดอกใหญ่ที่สุด และ GA₃ 100 ppm ให้ดอกเล็กที่สุด

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	1
ตรวจเอกสาร	2
อุปกรณ์และวิธีการ	3
ผลการทดลอง	5
ตารางแสดงผลการทดลอง	6
สรุปผลการทดลอง	7
วิจารณ์ผลการทดลองและเสนอแนะ	8
เอกสารอ้างอิง	9
ภาคผนวก	10
ตารางภาคผนวกที่	
1 ตารางแสดงจำนวนดอกตั้งแต่วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2536	11
24 มกราคม พ.ศ. 2537 รวมระยะเวลาบันทึกผล 53 ครั้ง	12
2 ตารางแสดงผลวิเคราะห์ ANOVA ของข้อมูล ตารางที่ 1	
3 ตารางแสดงความยาวดอกเฉลี่ย (ซม.) ตั้งแต่วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2536	13
ถึงวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2537 รวมระยะเวลาบันทึกผล 53 ครั้ง	
4. ตารางแสดงผลวิเคราะห์ ANOVA ของข้อมูลตารางที่ 3	14
5. ตารางแสดงขนาดของดอกเฉลี่ย (ซม.) ตั้งแต่วันที่ 3	15
ธันวาคม พ.ศ. 2536 ถึง วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2537	
รวมระยะเวลาบันทึกผล 53 ครั้ง	
6. ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ ANOVA ของข้อมูลตารางที่ 5	16
รูปที่	
1. แสดงจำนวนดอกตั้งแต่วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2536	17
ถึงวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2537	
2. แสดงความยาวของดอกเฉลี่ย (ซม.) ตั้งแต่วันที่ 3	18
ธันวาคม ถึงวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2537	
3. แสดงขนาดของดอกเฉลี่ย (ซม.) ตั้งแต่วันที่ 3 ธันวาคม	19
ถึงวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2537	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่

1. แสดงการออกดอกของต้นมะลิที่ไม่ได้ใช้สารเคมี	20
2. แสดงการออกดอกของต้นมะลิใช้สารเคมี BIOTICA 0.3 C.C. ต่อน้ำ 1 ลิตร	21
3. แสดงการออกดอกของต้นมะลิใช้สารเคมี GA ₃ 100 PPM	22
4. แสดงการออกดอกของต้นมะลิใช้สารเคมี Kinetin 100 ppm	23
5. แสดงการออกดอกของต้นมะลิที่ใช้สารเคมี GA ₃ 100 ppm ผสมกับ kinetin 100 ppm	24
6. แสดงการออกดอกของต้นมะลิที่ใช้สารเคมี SADH 100 ppm	25
7. แสดงขนาดของดอกและความยาวของดอก (ซม.)	26
8. แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะ ต้นจากการใช้สารเคมีในแต่ละวิธีการ	27

คำนำ

มะลิ (Jasminum sambac) มีถิ่นกำเนิดในแถบร้อน เป็นไม้ดอกที่ทุกคนรู้จักกันเป็นอย่างดี เพราะมีการปลูกแพร่หลายมานานแล้ว เป็นพืชนิยมปลูกเป็นงานอดิเรกในปัจจุบันปลูกเป็นการค้ากันมาก เนื่องจากตลาดมีความต้องการมากขึ้น ดอกมะลิมีสีขาวบริสุทธิ์และมีกลิ่นหอมชื่นใจแตกต่างไปจากไม้ดอกชนิดอื่น ๆ มะลิได้รับเลือกเป็นสัญลักษณ์ ของแม่ผู้ที่มีพระคุณในวันแม่แห่งชาติจึงทำให้มีการนำดอกมะลิ มาใช้อย่างกว้างขวาง เช่น ร้อยพวงมาลัย สักค้ำหอม ใส่ในน้ำหวาน โรยหน้าขนม ส่วนของใบและราก สามารถใช้เป็นยาสมุนไพรได้และมะลียังใช้ในการอุตสาหกรรมสบู่โดยปกติแล้วมะลิมีการออกดอกได้ตลอดปี แต่ปริมาณดอกจะมากหรือน้อยแตกต่างกันไปตามฤดูกาล ดอกมะลิจะออกดอกน้อที่สุด และขนาดของดอกเล็ก ช่วงประมาณเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือน มกราคม

จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้มีการทดลองใช้สารเคมีต่างๆ เพื่อทำให้มะลิออกดอกในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม หรือในช่วงฤดูหนาวได้โดยใช้ต้นทุนไม่สูงนักวิธีการไม่ยุ่งยากเป็นการเพิ่มจำนวนดอกมะลิให้ ดอกมะลิให้แก่เกษตรกรได้ทำให้เกิดผลดีต่อเกษตรกรมาก เพราะในระยะนี้เป็นช่วงที่มะลิมีราคาสูง

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาการใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืชเพื่อเพิ่มผลผลิตของดอกมะลิในเดือนพฤศจิกายน - มกราคม
2. เปรียบเทียบผลของการใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืชกับ Control การบันทึกผล
  1. บันทึกจำนวนดอก
  2. บันทึกขนาดของดอก และความยาวของดอก (ซ.ม.)

การตรวจเอกสาร

การปลูกมะลิของเกษตรกรพบว่า ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึง มกราคมเป็นช่วงที่ต้นมะลิออกดอกน้อย จนไม่คุ้มกับการลงทุนเกษตรกรพยายามหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยการตัดแต่งกิ่งมะลิแล้วใส่ปุ๋ยให้มากกว่าปกติ เพื่อให้มะลิแตกยอด และ แตกตาดอกใหม่

การเพิ่มผลผลิตของดอกมะลิที่ทำมาแล้วมีหลายวิธีการ เช่น การตัดแต่งกิ่งมะลิในช่วงเดือนสิงหาคม - กันยายน โดยตัดกิ่งแห้ง กิ่งในทรงพุ่มและกิ่งเลื้อย มีผลทำให้มะลิออกดอกมากขึ้นในฤดูหนาว (บุญมี และ คณะ, 2524) และมีการทดลองโดยการใส่ปุ๋ย สูตร 15 - 15 - 15 โดยให้มากกว่าปกติ 1 เท่าตัว สามารถทำให้ดอกมะลิออกดอกเพิ่มสูงขึ้น (วนิดา, 2528) ต่อมาได้มีการทดลองใช้ NAA ความเข้มข้น 75 ppm โดยทำการตัดแต่งกิ่งในเดือนกันยายน แล้วพ่นด้วย NAA หลังจากที่มีมะลิแตกยอดออกยาว 6 - 8 เซนติเมตร หลังจากนั้นอีก 30 วัน ก็ฉีดพ่น NAA อีกครั้งพบว่าสามารถเพิ่มผลผลิตได้สูงขึ้น (เมธี, 2531)

การใช้สารไทโอยูเรีย 1.0 % พ่นในช่วงเดือนพฤศจิกายนจะทำให้มะลิออกดอกหลังจากพ่น 20 วัน และเก็บเกี่ยวต่อเนื่องไปได้อีก 1 เดือน (กฤษดา และ พีรเดช, 2533) จากการทดลองใช้ NAA ความเข้มข้น 75 ppm พ่นทางใบ หรือการใช้สารไบโอดีกับปริมาณ 3 c.c. ต่อน้ำ 10 ลิตร พ่นทุกๆ 10 วัน สามารถเพิ่มจำนวนดอกมะลิในหน้าหนาวให้สูงขึ้น (บุญมี และคณะ, 2525)

การใช้สาร SADH ความเข้มข้นตั้งแต่ 1,000 - 6,000 ppm ฉีดพ่นทั่วเหลืองในระยะก่อนออกดอก และ ระยะออกดอกพบว่าต้นต้นแห้งเหลืองจะมีความสูงลดลงตามความเข้มข้น และ การออกดอกติดฝักมากขึ้น (สัมพันธ์, 2527)

สาเหตุของการออกดอกน้อยของมะลิในช่วงฤดูหนาวอาจเกิดจากต้นมะลิเกิดการพักตัว เพราะว่า อุณหภูมิต่ำ เมื่อมีการพักตัวต้นมะลิจะหยุดการเจริญไม่แตกยอดอ่อนและไม่เกิดดอกหรือมีการแตกตาน้อยโอกาสที่จะได้ดอกมะลิก็มีน้อย ดังนั้นถ้าสามารถทำลายการพักตัวของมะลิก็น่าจะทำให้มะลิออกดอกมากขึ้น (บุญมี และ คณะ, 2522)

สถานที่ทำการทดลอง

ทำการทดลองตั้งแต่วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 ถึงวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2537
ณ. แปลงทดลองการเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. ต้นมะลิจำนวน 72 ต้น
2. สารเคมีได้แก่ Biotica ,Kinetin , GA₃ , SADH สารเคมีป้องกันโรคและแมลง และ
น้ำกลั่น
3. อุปกรณ์สำหรับเตรียมสารละลาย ได้แก่ บีกเกอร์ แ่งแก้วไปเปต
4. วัสดุสำหรับปลูกมะลิ ได้แก่ กระถาง ขนาด 12 นิ้ว ดินร่วน , ปุ๋ยคอก , ขุยมะพร้าว
ซีต้ำเกลบบัวรดน้ำ ,ที่ฉีดพ่นสารเคมี ,แผ่นป้าย
5. อุปกรณ์สำหรับบันทึกผล ดินสอ ,ปากกา ,กระดาษ ,กล้องถ่ายรูป ,ฟิล์มสี ,ยางลบ

วิธีการ

1. เตรียมดินปลูก ผสมดินปลูกมะลิด้วยปุ๋ยคอก ขุยมะพร้าว ซีต้ำเกลบ ดินร่วนในอัตราส่วน
1 : 1 : 1 : 1 ใส่ในกระถางที่เตรียมไว้
2. เตรียมต้นมะลิ เลือกต้นที่สมบูรณ์ปราศจากโรคและแมลงต้นที่ตรงไม่คดงอ
3. การปลูกมะลิใช้ปุ๋ยขุยมะพร้าวฟอสเฟตรองกันภาชนะแล้วจึงทำการย้ายต้นมะลิจากถุงลงกระถาง
ขนาด 12 นิ้ว

วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block Design (RCBD)

โดยทำการทดลอง 6 วิธีการ จำนวน 4 ซ้ำ ๆ ละ 3 ต้น

วิธีการที่ 1 Control ไม่ฉีดพ่นสารเคมี

วิธีการที่ 2 Biotica 0.3 cc. ต่อน้ำ 1 ลิตร

วิธีการที่ 3 GA₃ 100 ppm

วิธีการที่ 4 Kinetin 100 ppm

วิธีการที่ 5 GA₃ 100 ppm ผสมกับ Kinetin 100 ppm.

วิธีการที่ 6 SADH 100 ppm

ทุกวิธีการฉีดพ่นสารเคมีครั้งละ 120 cc. ห่างกัน 10 วัน เริ่มฉีดพ่นสารครั้งแรก 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 ฉีดพ่นแล้วจนถึงวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2537

ผลการทดลอง

ผลการทดลองการใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืชเพิ่มผลผลิตของดอกมะลิในเดือนพฤศจิกายน-มกราคม เริ่มทำการเก็บเกี่ยวตั้งแต่วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ.2536 ถึงวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2537 (ตารางแสดงผลการทดลอง) วิธีการที่ให้จำนวนดอกมากที่สุดคือ Biotica มีจำนวนดอก 94.25 ดอก ต่อวิธีการรองลงมา Kinetin 55.50, Control 47.50 ,GA3 ผสมกับ Kinetin 41.00 และ GA3 16.00 ดอกต่อวิธีการตามลำดับ พบว่าการใช้ Biotica กับ Kinetin ให้ผลไม่แตกต่างกัน แต่ Biotica จะแตกต่างกันทางสถิติกับวิธีการอื่นๆ และวิธีการอื่นๆ เหล่านี้ก็ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

ความยาวของดอก (ตารางแสดงผลการทดลอง) วิธีการที่ให้ความยาวมากที่สุด คือ GA3 ผสมกับ Kinetin มีความยาวเฉลี่ย 2.13 เซนติเมตร ต่อดอกรองลงมา GA 3 2.06, Biotica 1.99 Control 1.98, Kinetin 1.97, และ SADH 1.92 เซนติเมตร ต่อดอกตามลำดับ GA3 ผสมกับ Kinetin ให้ผลไม่แตกต่างกับ GA3 แต่จะแตกต่างจากวิธีการอื่น ๆ ทุกวิธีการ

ขนาดของดอก (ตารางแสดงผลการทดลอง) วิธีการที่ดอกมีขนาดเฉลี่ยใหญ่ที่สุดคือ GA3 ผสมกับ Kinetin ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.70 เซนติเมตร ต่อดอกรองลงมา Biotica 0.69, Control 0.68, Kinetin 0.65 และ GA3 0.64 เซนติเมตรต่อดอกตามลำดับพบว่าการใช้ GA3 ผสมกับ Kinetin Biotica และ Control ให้ผลไม่แตกต่างกัน

จากการทดลองจำนวนของดอกในแต่ละ Block มีความแตกต่างกันเนื่องมาจากต้นมะลิในแต่ละ Block มีขนาดไม่เท่ากันส่วนความยาวและความกว้างของดอกในแต่ละ Block จะไม่แตกต่างกัน

ตารางแสดงผลการทดลองจำนวนดอกทั้งหมดเฉลี่ย ความยาวเฉลี่ย และขนาดของดอก

เฉลี่ยตั้งแต่วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2536 ถึงวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2537 รวมระยะเวลา
บันทึก ผล 53 ครั้ง

วิธีการ	จำนวนดอก	ความยาวดอกเฉลี่ย	ขนาดของดอกเฉลี่ย
Control	47.50 B	1.98 B	0.68ABC
Blotica	94.25 A	1.99 B	0.69 AB
GA ₃	16.00 B	2.06 AB	0.64 C
Kinetin	55.50AB	1.97B	0.65BC
GA ₃ + Kinetin	41.00B	2.13A	0.70A
SADH	43.50B	1.92B	0.65BC
F - test	S	S	S

หมายเหตุ S = มีความแตกต่างกันทางสถิติ

→ อักษรต่างกัน (บนตัวเลข) แสดงว่ามีความแตกต่างกันทางสถิติ

สรุปผลการทดลอง

จากผลการทดลอง อาจสรุปได้ดังนี้

1. Biotica 0.3 c.c. ต่อน้ำ 1 ลิตร ให้จำนวนดอกมากที่สุด รองลงมาคือ Kinetin 100 ppm
2. GA₃ 100 ppm ผสมกับ Kinetin 100 ppm จะให้ดอกใหญ่และยาวที่สุด แต่ให้จำนวนดอกน้อยกว่า Kinetin อย่างเดียว
3. GA₃ 100 ppm จะทำให้ลำต้นและกิ่งมะลิยืดยาวผิดปกติและให้ดอกน้อยที่สุด
4. SADH จะมีผลน้อยต่อการออกดอกของมะลิจึงทำให้ต้นมะลิมีการออกดอกน้อยกว่า Control ซึ่งอาจจะเป็นเพราะความเข้มข้นของสารน้อย

วิจารณ์ผลการทดลองและเสนอแนะ

การทดลองใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืชเพิ่มผลผลิตของดอกมะลิในเดือน พฤศจิกายน - มกราคม วิธีการที่ให้จำนวนดอกดีกว่า Control ได้แก่ Biotica และ Kinetin โดยเฉพาะ Biotica สามารถให้จำนวนดอกมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับการรายงานของ ชงชัย และ คณะ (2536) ว่าการใช้สาร Biotica ปริมาณ 0.3 C.C. ต่อหน้า 1 ลิตร จะให้ผลผลิตจำนวนดอกมะลิเฉลี่ยในฤดูหนาวสูงสุด

ส่วนวิธีการที่ให้จำนวนดอกน้อยกว่า Control ได้แก่ SADH ,GA3 ผสมกับ Kinetin และ GA3 เนื่องจากการใช้สาร GA3 และ GA3 ผสมกับ kinetin ทั้งสองชนิดนี้ลำต้นยืดยาว แต่การใช้ Kinetin เพียงอย่างเดียวสามารถให้ดอกได้จำนวน มากเป็นอันดับ 2 แสดงให้เห็นว่า GA3 มีอิทธิพลมากกว่า Kinetin จึงทำให้ต้นเจริญยืดยาว ส่วน SADH อาจเนื่องมาจากความเข้มข้นของสารน้อยจึงทำให้มีดอกน้อยกว่า Control (สัมพัทธ์ 2527) กล่าวว่าการใช้สาร SADH ความเข้มข้นตั้งแต่ 1000 - 6000 ppm ฉีดพ่นทั่วแปลงในระยะก่อนออกดอกและระยะออกดอกพบว่าต้นทั่วแปลงจะมีความสูงลดลงตามความเข้มข้น และการออกดอกติดฝักมากขึ้น

GA3 ผสมกับ Kinetin จะให้ดอกใหญ่ที่สุด และมีความยาวมากที่สุดแสดงว่า GA3 เป็นสารเคมีที่ส่งเสริมทำให้พืชมีการยืดยาวขึ้นใหญ่ขึ้นทั้งดอกและลำต้นของมะลิซึ่งสอดคล้องกับการรายงานของ (พีรเดช, 2529) กล่าวว่า GA3 มีผลช่วยในการขยายขนาดของผลอ่อน และยังทำให้ข้อผลยืดยาวขึ้น

ในช่วงเดือนพฤศจิกายน - มกราคม มะลิออกดอกค่อนข้างยากและยังมีหนอนรบกวน คือหนอนกินใบ จึงจำเป็นต้องหาทางป้องกันกำจัดพร้อมกับการใช้สารเพิ่มการออกดอกและสารที่ใช้ไม่ควรมีราคาแพงเช่น Biotica ส่วน Kinetin ถึงแม้จะให้ดอกเพิ่มขึ้นก็ไม่คุ้มกับการลงทุน เพราะราคาแพงมากนอกจากการใช้สารเคมีแล้วการบำรุงรักษาต้นให้สมบูรณ์น่าจะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้มะลิออกดอกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา ทัสนารมย์ และ พีรเดช ทองอำไพ. 2533. มะลิหน้าหนาว
วันต้นไม้ประดับแห่งชาติ. น.101-104
- บุญมี เลิศรัตนเดชากุล, เป็ลียน วังเจริญ, พิสุทธิ ไพบูรณ์รัตน์ และ สรรเสริญ อริยธำรง. 2522.
รายงานผลการค้นคว้าวิจัยปี 2522. กรมวิชาการเกษตร, กระทรวงเกษตร และสหกรณ์.น.64.
- บุญมี เลิศรัตนเดชากุล, เป็ลียน วังเจริญ, พิสุทธิ ไพบูรณ์รัตน์ และ สรรเสริญ พิริยะธำรง.2524.
การศึกษาปริมาณการใช้ไบโอติกาที่เหมาะสมกับการเพิ่มผลผลิตดอกมะลิ. รายงานสรุปผล
การทดลองกองพืชสวน, กรมวิชาการเกษตร,กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.น.78.
- บุญมี เลิศรัตนเดชากุล, สุวิทย์ ชัยเกียรติยศ, วันดี ใจนิ่ม, สรรเสริญ พิริยะธำรง และ ดวงพร อมัติ-
รัตน์, 2525 ข. การ ทดลองใช้ NAA เพื่อเพิ่มผลผลิตของดอกมะลิลาในช่วงฤดูหนาว.รายงานผล
การค้นคว้าวิจัย, กองวิทยาการกองพืชสวน,กรมวิชาการเกษตร,กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.น.59
- ธงชัย อุดมมณีโชติกิจ, นคร เพชรบุรี, สดาวพร คงชู และ สุเพลิน จงไกรจักร.2536 การใช้สารเคมีบังคับ
การออกดอกของมะลิในฤดูหนาว. ปัญหาพิเศษปริญญาตรี ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช,สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ.น.30
- พีรเดช ทองอำไพ.2529.ฮอร์โมนพืชและสารสังเคราะห์แนวทางการใช้ประโยชน์ในประเทศไทย.ไดนามิค
การพิมพ์, กรุงเทพฯ196 น.
- เมธี มานะพงศ์.2531. การปลูกมะลิ เดทการเกษตร 12(22) : 68 - 70.
- วนิดา ลักษณะวิลาศ.2528. แนวทางการบังคับการออกดอกในฤดูหนาวของมะลิ.ปัญหาพิเศษปริญญาตรี
ภาควิชาเทคโนโลยีผลิตพืช,สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง,กรุงเทพฯ. 29 น.
- สัมพันธ์ คัมภีรานนท์.2527.ฮอร์โมนพืช. ภาควิชาพฤกษศาสตร์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
135น.

ภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่ 1 แสดงจำนวนดอก ตั้งแต่วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2536 ถึงวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2537
รวมระยะเวลาบันทึกผล 53 ครั้ง

วิธีการ	Block				รวม	เฉลี่ย
	1	2	3	4		
Control	16	26	68	77	190	47.50B
Biotica	12	86	93	186	377	94.25A
GA ₃	15	12	10	27	64	16.00B
Kinetin	37	23	72	90	222	55.50AB
GA ₃ + kinetin	28	46	37	53	164	41.00B
SADH	6	30	59	69	174	43.50B
รวม	124	226	339	502	1,191	297.75

หมายเหตุ : อักษรต่างกัน (บนตัวเลข) แสดงว่ามีความต่างกันทางสถิติ

ตารางภาคผนวกที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ ANOVA ข้อมูลตารางภาคผนวกที่ 1

SOV	DF	SS	MS	F-Value	F-test	
					.05	.01
Block	3	13126.125	4375.375	6.583**	3.29	5.42
Treatment	5	13091.8765	2618.375	3.940*	2.90	4.56
Error	15	9969.625	664.642			
Total	23	36187.625	1573.375			

CV = 51.95 %

LSD .05 = 38.84743

.01 = 53.72284

** = แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ

* = แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางภาคผนวกที่ 3 แสดงความยาวดอกเฉลี่ย (ซม.) ตั้งแต่วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2536 ถึงวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2537 รวมระยะเวลาบันทึก 53 ครั้ง

วิธีการ	Block				รวม	เฉลี่ย
	1	2	3	4		
Control	2.01	1.93	1.96	2.03	7.93	1.98B
Biotica	1.91	2.05	2.01	1.99	7.96	1.99B
GA ₃	1.93	2.14	2.11	2.07	8.25	2.06AB
Kinetin	1.95	1.94	2.04	1.97	7.9	1.97B
GA ₃ + Kinetin	2.13	2.13	2.33	1.93	8.52	2.13B
SADH	1.93	1.99	1.88	.90	7.7	1.92B
รวม	11.86	12.18	12.33	11.89	48.26	12.06

หมายเหตุ : อักษรต่างกัน (บนตัวเลข) แสดงว่ามีความแตกต่างกันทางสถิติ

ตารางภาคผนวกที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ ANOVA ของข้อมูลตารางภาคผนวกที่ 3

SOV	DF	SS	MS	F-Value	F-test	
					.05	.01
Block	3	0.026	0.009	1.188NS	3.29	5.42
Treatment	5	0.107	0.021	2.932*	2.90	4.56
Error	15	0.110	0.007			
Total	23	0.243	0.011			

C.V. = 4.25%

LSD.05 = .1287638

.01 = .1780699

* = แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

NS = ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

ตารางภาคผนวกที่ 5 แสดงขนาดของดอกเฉลี่ย (ซม.) ตั้งแต่วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2536 ถึงวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2537 รวมระยะเวลาบันทึกผล 53 ครั้ง

วิธีการ	Block				รวม	เฉลี่ย
	1	2	3	4		
Control	.068	0.65	0.70	0.69	2.72	0.68BC
Biotica	0.068	0.070	0.69	0.70	2.77	0.69AB
GA ₃	0.064	0.065	0.67	0.63	2.59	0.64C
Kinetin	0.0.65	0.064	0.63	0.68	2.60	0.65BC
GA ₃ + Kinetin	0.70	0.67	0.77	0.69	2.83	0.70A
SADH	0.69	0.69	0.66	0.66	2.62	0.6BC
รวม	3.96	4.00	4.12	4.05	16.13	4.03

หมายเหตุ : อักษรต่างกัน (บนตัวเลข) แสดงว่ามีความแตกต่างกันทางสถิติ

ตารางภาคผนวกที่ 6 แสดงการวิเคราะห์ ANOVA ของข้อมูลตารางภาคผนวกที่ 5

SOV	DF	SS	MS	F-Value	F-test	
					.05	.01
Block	3	0.002	0.001	1.128NS	3.29	5.42
Treatment	5	0.012	0.002	3.548*	2.90	2.56
Error	15	0.011	0.001			
Total	23	0.025	0.001			

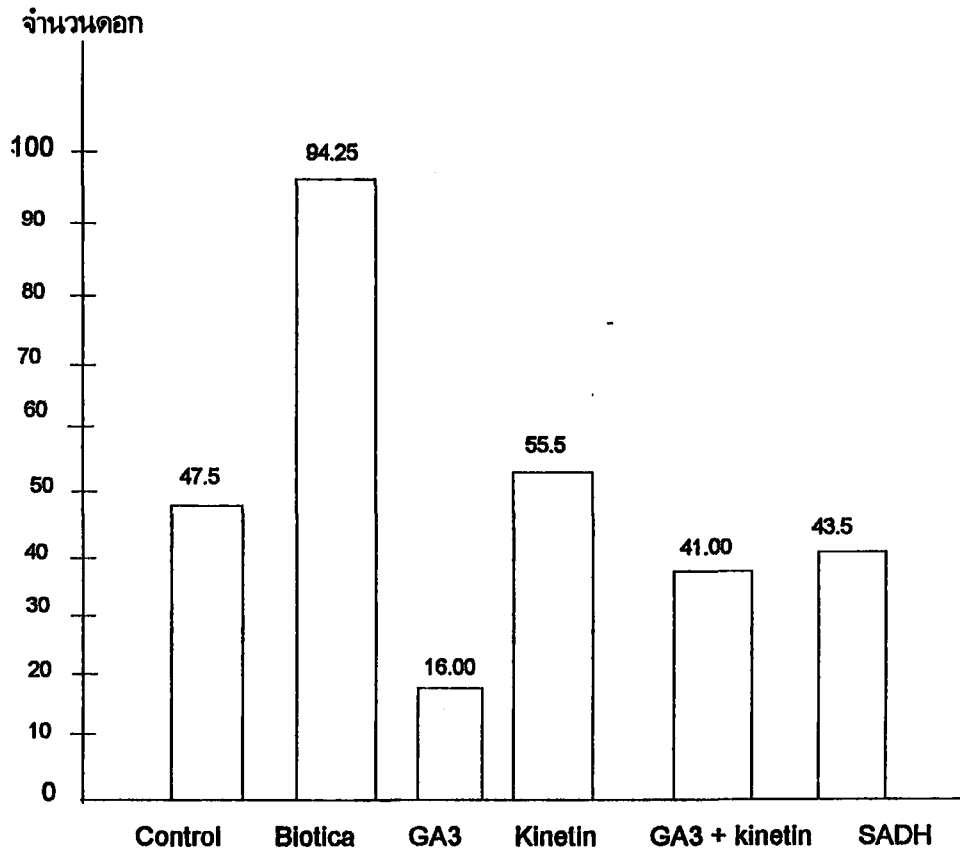
V.C. = 3.95 %

LSD.05 = 3.995413

.01 = 5.525332

* = แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

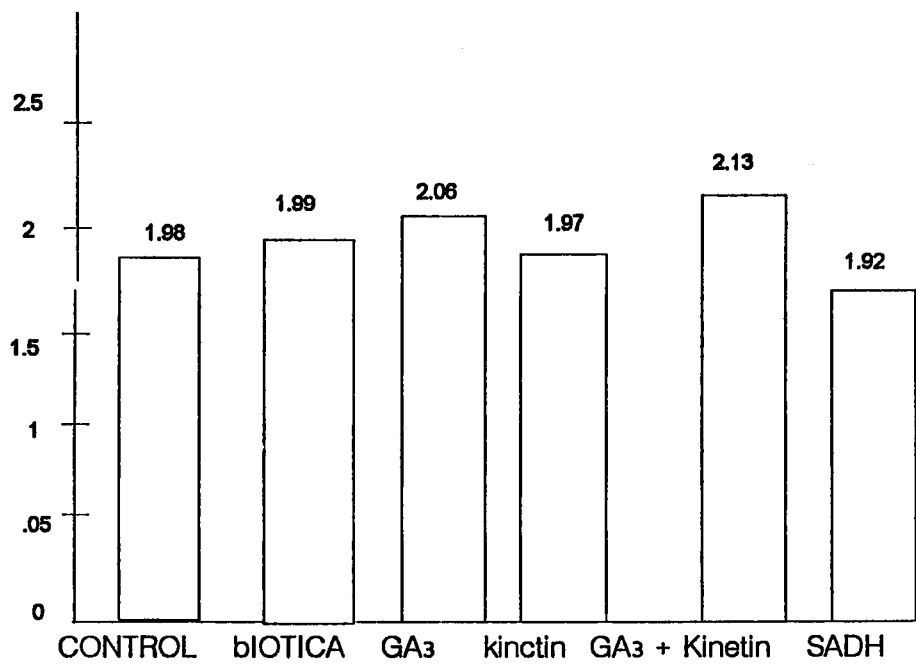
NS = ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

รูปที่ 1. แสดงจำนวนดอกตั้งแต่วันที่ 3 1.ค.36 - 24 พ.ค. 37 ต่อวิธีการ

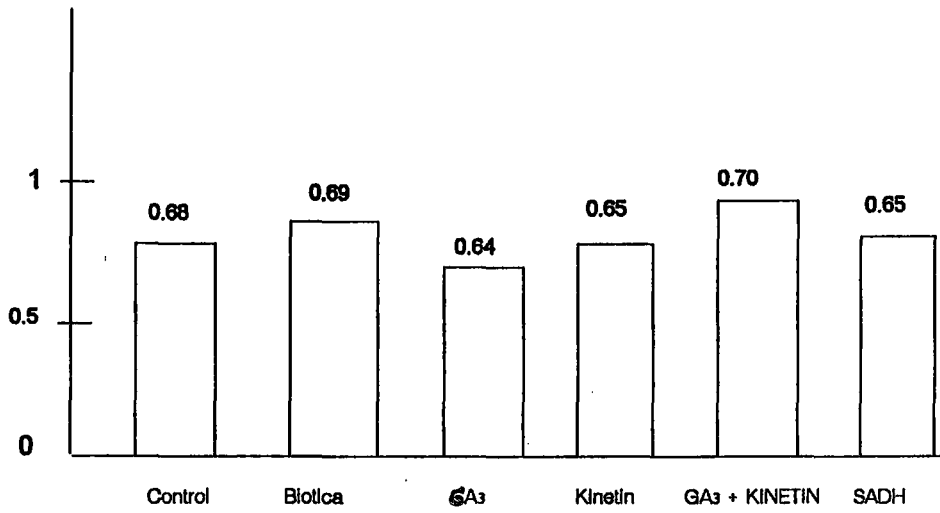
100176

ความยาวดอก (ซ.ม)

รูปที่ 2 แสดงความยาวดอกเฉลี่ย (ซ.ม) ตั้งแต่วันที่ 3 ธ.ค 36 - 24 ม.ค 37 ต่อวิธีการ

ขนาดของดอก (ซ.ม.)

รูปที่ 3 แสดงความยาวดอกเฉลี่ย (ซ.ม.) ตั้งแต่วันที่ 3 ธค. 36 - 24 มค. 37 ต่อวิธีการ

ภาพที่ 1 แสดงการออกดอกของต้นมะลิที่ไม่ได้ใช้สารควบคุมการเจริญเติบโต

R

ภาพที่ 2 แสดงการออกดอกของต้นมะลิที่ใช้สาร Biotica 0.3 CC. ต่อน้ำ 1 ลิตร

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
กรุงเทพฯ

ภาพที่ 3 แสดงการออกดอกของต้นมะลิที่ใช้ GA3 100 ppm

ภาพที่ 4 แสดงการออกดอกของต้นมะลิที่ใช้สาร Kinetin 100 ppm

ภาพที่ 5 แสดงการออกดอกของต้นมะลิที่ใช้สาร GA₃ 100 ppm ผสมกับ Kinetin 100 ppm

ภาพที่ 6 แสดงการออกดอกของต้นมะลิที่ใช้สาร SADH 100 ppm

ภาพที่ 7 แสดงขนาดของดอกและความยาวของดอก (ซ.ม)

ภาพที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะต้นจากการใช้สารเคมีในแต่ละวิธีการ

